

Historia i społeczeństwo

Zadanie dla klas drugich.

Na podstawie wybranych dzieł literackich, teatralnych lub filmowych scharakteryzuj wzory bohatera, żołnierza i obrońcy ojczyzny nawiązujące do mitologii starożytnych Greków. Wyjaśnij, dlaczego wzorce te odgrywały ważną rolę w dziejach polskiej kultury. Czy twoim zdaniem oddziałują również na współczesnych młodych Polaków? Wyjaśnij, w jaki sposób.

Zadanie dla klas trzecich.

Przeczytaj fragment artykułu *Nasze grzechy* (1872 r.) autorstwa Bolesława Prusa i wykonaj polecenia.

Naród, podobnie jak każdy organizm, powstaje i rozwija się w pewnym miejscu i czasie, przechodzi epoki dzieciństwa i dojrzałości, stany czuwania i snu, zdrowia i choroby, zmienia swoje formy i cząstki składowe lub wreszcie – dzięki własnej niemocy i zewnętrznym okolicznościom umiera [...]. Zazwyczaj na chorobliwy stan każdego społeczeństwa zewnętrzne i wewnętrzne składają się przyczyny. [...] Nad przyczynami pierwszej klasy nie mamy potrzeby się rozwodzić. Pomińmy więc to, co dotyka powierzchownych stron życia i co w zastosowaniu do naszego społeczeństwa leży poza obrębem sił naszych, a zajmijmy się natomiast nurtującymi nasze społeczeństwo chorobami, poznaniem ich wewnętrznych przyczyn i środków zaradczych. [...] Kraj, zniszczony we wszystkich kierunkach, po upływie jakiego dziesiątka lat wrócić może do dawnej zamożności, lecz nie wróci do niej, gdy zaniedbawszy ziemię, wynajdywać będziemy coraz skuteczniejsze zubożenia jej sposoby, trwoniąc nie tylko własne siły przez próżniactwo, lecz i zasoby ogólne przez marnotrawstwo. [...] czy mógł podnosić gospodarstwo, myśleć o obowiązkach względem ogółu i przyszłości człowiek nie mający pojęcia o naukach przyrodzonych [przyrodniczych], nie wiedzący o istnieniu nauk społecznych? Fabryki również wymagają specjalnych wiadomości, handel i rzemiosła nade wszystko uznania wartości pracy, a ponieważ kwestie te były nam obce i wstrętne, więc też po dziś dzień jedne leżą odłogiem, inne przeszły do obcych [...], jakież są środki [zaradcze]? Łatwo pojąć, że jedną z przyczyn klęsk, które nas dotknęły, był brak harmonii między siłami i zamiarami, a straszny to błąd nie wiedzieć o własnej słabości, ciężko też pokutujemy. [...] Tak tedy pokorni wobec samych siebie, [...] zajmijmy się spłaceniem długów, oszczędnościami, podnoszeniem rolnictwa i przemysłu, ścieśnianiem rodzinnych i towarzyskich węzłów, zwiększaniem liczby małżeństw, zmniejszaniem śmiertelności dzieci, wspomaganie nieszczęśliwych, rozszerzaniem oświaty i moralności. [...]

Z. Bogusławska, *Literatura okresu pozytywizmu*, Warszawa 1961, s. 71–74.

- A. Wyjaśnij, jakie przyczyny zewnętrzne miał na myśli autor, mówiąc, że nad nimi nie ma potrzeby się rozwodzić.**
- B. Przedstaw środki, które autor wskazuje kolejnym pokoleniom Polaków jako pożądane formy walki o polskość.**
- C. Oceń, jaki był stosunek autora do powstań narodowych. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do odpowiedniego fragmentu przytoczonego tekstu.**
- D. Wyjaśnij, który kierunek działalności publicznej na ziemiach polskich XIX w. był bliski autorowi artykułu. Odwołaj się do przytoczonego tekstu.**